

JUBILEUMSSKRIFT
VERDAL MANNSKOR

75 år
13. november
1913 — 1988

Av
Einar Krokstad

UTGITT AV VERDAL MANNSKOR
VERDAL 1988

INNHold

	Side
<i>Forord</i>	7
<i>Kulturlivet i Verdal i slutten av forrige århundre</i>	11
<i>Annen korvirksomhet i bygda</i>	12
<i>1913 - 13. nov. - 1913</i>	13
<i>Fra Vinne og Ness Mandsonglag til «Freidig»</i>	15
<i>«Freidig» ut, Verdal Mannskor inn</i>	29
<i>Landssangerstevne i Tr.heim -30</i>	29
<i>Forbundsstevne i Verdal -32</i>	30
<i>1933 - 20 år - 1933</i>	30
<i>1940 - 1945</i>	35
<i>Slapgaard slutter 1943</i>	36
<i>1945 - 1950 Generasjonsskifte</i>	39
<i>Stiklestad: «Føre Slaget»</i>	41
<i>Paul Okkenhaug</i>	43
<i>Forbundsstevne i Verdal 1960</i>	44
<i>Guttessopraner</i>	45
<i>1963 - 50 år - 1963</i>	46
<i>Landssangerstevne i Tr.heim -63</i>	46
<i>Landssangerstevne i Oslo -67</i>	50
<i>Besøk fra Finland -72</i>	50
<i>I Østerled, Finland -74</i>	52
<i>Landssangerstevne Tr.heim -75</i>	54
<i>Til Hallstahammar -76</i>	55
<i>I arbe å fest. Plate nr. 1</i>	56
<i>Danmark -78</i>	57
<i>Landssangerstevne Lillehammer -79</i>	59
<i>Søng dæ gla-plate nr. 2 -80</i>	59
<i>Forbundsstevne i Verdal -81</i>	60
<i>Europa Singt -82</i>	60
<i>Landssangestevne Bodø -83</i>	62
<i>1983 - 70 år - 1983</i>	63
<i>Strukturforandring</i>	71
<i>Korets formenn</i>	72
<i>Dirigenter</i>	73
<i>Formannen har ordet</i>	75

Emblem: Peder K. Bjørbekk
Sats og trykk: Verdal Grafiske A/S
Innbinding: Julius Maske

ISBN 82-991785-0-9

<i>Et sted å være</i>	76
<i>Kritikk</i>	77
<i>Verdal Mannskors sangerorden</i>	81
<i>Tanker i jubileumsåret</i>	83
<i>Rike sangerminner</i>	87
<i>Hilsen fra Stiklestadnemnda</i>	89
<i>Hilsen fra ordfører Tromsdal</i>	91

FORORD

Verdal Mannskor fyller i år - 1988 - 75 år. Denne beretning skal se tilbake på de år som har gått siden novemberkvelden i 1913.

Beretningen er bygd på fakta fra møtebok. Unntak er de to første år, da ble det ikke ført Forhandlerprotokoll som det het den gang. For å bøte på dette har en av stifterne, N.O. Rindaunet, nedtegnet det som skjedde i 1913 - 1914.

Verdal Mannskor har, som de fleste foreninger, hatt visse bølgedaler og -topper. Det er lett å seile i medvind, men det hender at vinden snur, og det er i motbør det spørres hvilket mannskap en har.

Det har vært tider med motvind, men alltid har det vært en liten flokk igjen som har følt ansvaret for den arv de fikk fra de 12 som møttes denne novemberkvelden på Valstadmoen i Vinne. Vi har ikke råd eller lov til å glemme disse stabbesteiner, som tross motbør mang en gang sto fast på sine idealer og gjorde korets motto til sin realitet: «Syng deg sammen med ditt folk.»

Vår dikter, Bjarne Slapgard, sier det slik:

«Ein tone som takkar for farne år, som velsignar framtidsleia. Kvar einaste ein som lyde får, vil sikkert sitt takkord seia.»

Og Per Sivle tolker tonen slik:

*Tonen den ægte om aldri så svag
den er dog Sjælens Længsel mot Dag,
Livsgnistens Trang til at kjæmpe sig fri,
Hellige Tone - du kan forsone
Livslarmens Disharmoni.*

Korsangen kan føres helt tilbake til den oldkristelige kirketjeneste. Vi vet også at i klostrene ble sangen særlig dyrket. I Norge blomstret den således i forbindelse med Olav-dyrkelsen. Best kjent er sekvensen Lux Illuxit Laetabunda. Den er Olsok-koret ikke ukjent med.

Det eldste mannskoret her til lands er visstnok Den Norske Student-sangforening av 1845.

Her i Nordre Trondhjems Amt fikk vi det første mannskor i 1869, og det var Namsos Sangforening. Steinkjer fulgte etter i 1880 - og Levanger i 1905.

Det er en naturlig utvikling, alt nytt kommer først til byer og tettsteder, både på godt og vondt. Slik er det også på kultursektoren, distriktene kommer med senere.

STYRET I JUBILEUMSÅRET

Nederst fra venstre: Bjarne Ellewsen, Kjell Fiskum, Knut Sandnes.
Øverst fra venstre: Geir Egil Larsen, Rolf Austad, Peder Bjørbekk.

KULTURLIVET I VERDAL I SLUTTEN AV FORRIGE ÅRHUNDRE

Det første kor vi vet om i Verdal er Vuku Songkor. I 20-årsberetningen til Stiklestad Kyrkjesongkor (1945) heter det: «Det eldste songkor, og det som levde lengst her i bygda, var Vuku Songkor, som vart skipa av klokkar Ole Hage for nær 100 år sidan. Dette koret heldt fram med å syngje koralene firstemmig i kyrkja heilt til 1905 da kyrkja fekk orgel. Elles song dei også ved festlege samkomer av ymse slag.»

Johs. Væren hadde eit innlegg i lokalavisa for noen år siden, der han skriv om songlivet i Vera:

«Omkring århundreskiftet var det songliv i Vera. Da var det nok av born og ungdom der. Fastskolen kom i gang med 26 elever.» Videre sier han: «Når det gjaldt Vera Songlag, fikk en se bort frå å sammenligne deres kor med kor nede i bygda, der de kunne vrake og velge i stemmer.» Han nevner også at de brukte tallsystem når de skulle lære stemmene sine.

Når det gjelder den nedre del av bygda, vet vi det var endel tiltak både med musikklag og kor i 1880 - 1890-årene.

Vinne Musikkorps, som ble stiftet i 1893, hentet sine første instrumenter på Minsås, etter en besetning som var nedlagt. At det også har eksistert kor, har vi flere bevis på.

Jakob Solberg sier i sin beretning til Vinne Musikkorps: «Det var ikke så liketil å starte en hornsekstett den gang. Det var noen som hadde vært med i sangkor, men der sang de etter siffer. Noe slikt ville ikke messingen godta.»

ANNEN KORVIRKSOMHET I BYGDA

Songkoret «Heimhyggja» hadde sine røtter i Ness, nærmere bestemt i Sundby-grenda. I Verdal historielags årbok for 1987 forteller Petter Guddingsmo at det var et blandakor med Ole Østgaard som leder. Dette koret var i virksomhet fra 1918 - 1927.

Stiklestad Kyrkjesongkor hadde sin start i 1925. Korets første dirigent var Egbert Olsen.

Opphavet eller grunnen til at Verdal fikk sitt kirkekor da, var at 900-årsjubileet nærmet seg. Det var ikke så få medlemmer fra «Freidig» som ble med i starten og en del år framover.

Men det var ikke alle i mannskoret som var så begeistret for det nye koret. De mente det ble en konkurrent til deres eget. Dette var en helt ubegrunnet frykt. Det hadde ingen innvirkning på oppslutningen til mannskoret. Kirkekoret har vært i virksomhet i alle år fra start og til i dag.

Vinne Songlag. Vi har ingen sikre data å holde oss til, men vi tror koret ble startet i slutten av 20-åra og var i virksomhet i ca. ti år.

Den første leder var visstnok Alfred Wold. Etter han kom Peder Østduun som virket i flere år, til Hans Berg tok over til slutt.

I de senere år har det vært rene knoppskyting av nye bl.kor. Først ut var Ørmelen bl.kor som ble stiftet 1975. Første dirigent var Dagfinn Dahl. Koret har i dag ca. 40 medlemmer og er tilsluttet Nord-Trøndelag Sangerforbund.

Suul Sangkor ble startet 1983. Koret har 25 medlemmer. Også de er tilsluttet Nord-Trøndelag Sangerforbund. Musikalsk leder er Aud Moen Årnes.

«Dalaklang» - et rykende ferskt kor med ca. 30 medlemmer, de aller fleste fra Vuku. Musikalsk leder er Nils Ragnar Lier.

Det aller siste skudd på stammen er Verdal Barnekor. Dette synes vi er særs gledelig, for det er absolutt den riktige vegen å gå - begynn med barna. Vi ønsker fru Aud Moen Årnes og hennes små ambassadører lykke til på ferden.

Vi er fristet til å sitere en replikk av Gullvåg: «Måtte det berre vare.»

I denne beretningen kommer vi til å la de første år få en forholdsvis stor plass. Vi skylder disse menn det. Sommer som vinter, i all slags vær og føre, kom de til fots eller på sykkel fra Rindaunet, Solberg,

Krokan, Hellem, Berg, By, Kålasvingen, Ness, Sundby, Melby, Nessgaard og Bjørken til sangøvelse på Valstadmoen eller meierisalen.

Alle de 12 stiftere hadde mer eller mindre tilknytning til moderneringen. Dagene var sikkert både lange og tunge mang en gang. Men når kvelden kom og sangøvelsen med, var det ikke bare en selvfølgelig plikt, men også en kjærkommen avveksling fra den ellers noe grå hverdag.

Det er nå på tide og dra teppet til side og følge fotefara til 75-åringen fra 1913 til i dag. Han er blitt grå i hår og skjegg, gamlingen, men ellers sprek som aldri før.

1913

13. november

1913

Møtestedet for starten av koret var Valstadmoen i Vinne. Det ny-starta koret fikk i dåpen navnet Vinne og Ness Mandsonglag.

Her er navnet på de 12 stifterne. Tar også med deres farttid m.v.

	Medlem i	Æresmedlem	Form. i
	fra		
H. T. Bjørken	16 år, død -29		2 år
John Bjørken	35 år	15/11 - 48	3 år
Ole M. Bjørken	35 år	15/11 - 48	2 år
Bernhard Berg	4 år, reiste ut		
Anton By Kjeldseth	33 år	9/10 - 46	
Petter I. By Krokstad	16 år	9/ 2 - 29	
Andreas Krokstad	4 år, reiste ut		
Martin Kaalen	33 år	15/11 - 48	
Evald Ness	5 år		
N. O. Rindaunet	27 år	25/ 1 - 48	5 år
Anton Slapgaard	30 år, dir	9/10 - 46	
Alfred Wold	23 år, død -36		7 år

DE TOLV

N.O.
Rindaunet

Anton
Slapgaard

P.I. By
Krokstad

Anton By
Kjeldset

O. M.
Bjørken

John
Bjørken

Alfred
Wold

Martin
Kaalen

Evald
Ness

H. T.
Bjørken

Bernhard
Berg

Andreas
Krokstad

Som det innledningsvis ble nevnt, var det ikke ført møtebok de to første år. Men kassabok ble ført. Den viser at medlemskontingenten var 25 øre pr. år den første tid. Fra 1916 er kontingenten steget til 50 øre.

I 1914 var det innkjøpt noter for kr. 2,50 og taktstokk til kr. 5,00.

På årsmøtet i 1916 ble det besluttet å melde koret inn i Nordre Trondhjems Amt Sangerforbund fra 1/1 - 1917 og inntil videre.

Dette medlemskap er noe uklart da det på generalforsamlingen 27. des. 1918 ble opplyst at kontingenten til forbundet ennå ikke var betalt. Det ble besluttet å henlegge saken inntil videre.

Fra Vinne og Ness Mandsonglag til «Freidig»

1919

Hva som foregikk i koret i 1919, er det vanskelig å finne ut noe av. N. O. Rindaunet kaller det i sin egen beretning — krise.

Den 12/1 d.å. ble det holdt ekstraordinær generalforsamling. Der ble det foretatt valg på en komitè til å utarbeide lover for laget. Valgt ble: A. Slapgaard, Ole Bjørken, John Bjørken og Petter Iver By. Denne lov ble vedtatt 16. februar.

Vinne og Ness Mandsonglag, 1918. På Valstadmoen.

Den 19. oktober samme år har laget møte, der det kommer forslag om å oppløse laget og danne et nytt kor. Forslaget ble enstemmig vedtatt. Det ble så anledning til å tegne seg som medlem i det nye kor, og 9 stykker meldte seg første kvelden. Det ble så valgt en komitè til å utarbeide lover for det nye koret, som fikk i dåpen navnet «Freidig», og de nye lover ble vedtatt 26. november 1919.

Hva som var grunnen til dette merkelige skifte, er aldri blitt tatt opp eller belyst på noen måte. Det «gamle koret» Vinne og Ness avgår ved en stille død og samme kvelden blir «Freidig» født ganske smertefritt. Medlemmene går ikke fra det ene kor til et annet. Nei, de bare skifter navn. En kan forsøke å forsvare det med at de fikk nye lover. Men de gjorde ikke det heller. De to lovene er tilgjengelige, de står i møteboka og er helt like. Den forandring som er gjort er helt ubetydelig.

Det er fritt for å spekulere i hva hensikten var med dette kuppet, og her er kanskje løsningen: På den andre siden av elva gikk noen sangglade herrer. De hadde lyst til å være med i koret, men det passet heller dårlig med navnet Vinne og Ness. Vår faktakilde, møteboka, viser i hvert fall at på møtet den 26. nov., der lovene for manskoret «Freidig» ble vedtatt, er det fire nye navn blant de som skriv i møteboka, og alle fire var fra Verdalsøra.

Love for Vinne og Ness mand
sanglag vedtatt 16 febr. 1919

Pg. I.

Lagets formaal er at samle ^{gammele} ung og til sang. Ved vakker sang, at frem-
llske interesse og vakke alle til full-
forstaelse av sangens betydning for
bygd, skole og hjem.

Pg. 2.

Sam aktiv medlem optages enhver
mand med fornøden og brukbar sang-
stemme, der anerkjender lagets formaal,
og love. Ingen aktiv medlem av Vinne
og Ness mand sanglag, kan staa som med-
lem av noget andet sanglag.

Hvert medlem betaler i sarskattigems
kr. 0.50, som betales forskudsvis.

Pg. 3.

Lagets sarsmøte avholdes hvert aar i
januar, hvor valg foretages. Alle valg av-
gjøres ved hemmelig avstemning.

∫ Tilfælde stemmelighet avgjør dirre-
gentens stemme utslaget. Ingen aktiv med-
lem har ret til at frasi sig valg, men
har efter^{at} ha vart valgt, ret til at vare fri,
saa lang tid, som han har fingeret.

Alle valg gjælder 1 aar.

Pg. 4

Lagets bestyrelse bestaar av: Formand,
næstformand og kasserer. Der til vælges en
sekretar, 2 revisorer.

Det paa ligger styret at samentab-
de måler og overser. ∫ Tilfælde formandens
fravar, overtar næstformanden ledelsen.

Pg. 5

Kassereren fører lagets regnskap. Han
har at føre kassabok der nøiagtig angiver
enhver indlagt og utgift med beføiet dato.
Han har til sarsmøtet, som avhol-
des i januar, at fremlægge regnskapet
i revidert stand for sist forløpne år.

Kassereren kan ikke utbetale nogen
regning, før den er anvist av formanden.
Pengeutlegg til gaver eller lign., kan
ikke utbetales av lagets kasse uten gene-
ralforsamlingens samtykke.

Pg. 6.

Medlemmer der paa en eller anden maate modsatter sig lagets love, eller forsættelig motarbejder lagets formaal og indtætte, eller paa anden bevislig maate skæpper uenighed og splittelse i laget, dertil uden grund (sygdom undtaget) udebliver fra de av songlaget bestemte, konserter eller underholdninger, kan udelukkes ved lagets beslutning.

Pg. 7.

Skulde songlaget bli opløst eller nedlagt, blir lagets formue at ^{staa} forøkt i 3 aar

Til at varetta lagets formue i denne tid, velges en kommitté paa 3 mand inden lagets midte.

I tilfælde et nytt mandssonglag i Vinne og Ness blir stiftet inden navnte tid, at overtage av dette, som rettmæssig eiendom.

Skulde et saadant lag ikke bli stiftet inden navnte tid, har ovennavnte kommitté fullmakt til at anvende formuen til sang og musikens fremme i Vinne og Ness.

Pg. 8.

Lagets love kan kun forandres paa aarsmødet efter bekjendtgjørelse. Forslag

til forandring, maa være indsendt til formanden senest 14 dage før, til saadan forandring maa minst $\frac{2}{3}$ av medlemmerne være tilstede, samtidig som forandringen kræver $\frac{2}{3}$ flertal av de møtende.

byg. 1913.

Love

for
Kantorsonglag "Freidig"

- § 1. Lagets formål, er at samle ung og gammel til sang. Ved vaiker sang, at fremme i ildrisset, og vakte alle til fuld forståelse av sangens betydning for bygd, skole og hjem.
- § 2. Som aktiv medlem optages en hver mand, med færdighet og berikbar sangskunn, der anerkjender lagets formål og love. Koster medlem betalt kr. 0.50 i halvlig kontingent, og samlet av årskontingent.
- § 3. Lagets aarsmøte avholdes hvert aar i løpet av oktober maaned, hvor valg foretales. Alle valg avgjøres ved offentlig avstemning. I tilfælde stemmelikhet

avgjort formandens stemme afgædd.
 Enkelt aktivt medlem har ret til at fratræde
 sig selv; men har, efter at ha været væk
 ret til at træde sig selv i like saa lang
 tid som han har fratrædt.
 Alle valg gjælder 1 aar. -

pt 4. Lagets styrelse består af: formand,
 næstformand, og ^{bestyrelsen} ~~bestyrelsen~~ ^{bestyrelsen} valgtes
 1 sekretor, samt 2 revisorer. Det paa hvile
 styrelse at sammensætte møder og omviser.
 I tilfælde formandens fravær, overtager
 næstformanden ledelsen.

pt 5. Kasseren fører lagets regnskab. Han
 har at føre kassabog der nøiaktig angir
 enhver indtækt og udgift, med vedføjelse
 af dato. Han har til ansvar at frem-
 lægge regnskab i revideret stand. Kasseren
 kan ikke tilbetale nogen regning, før den
 er anvist af formanden. Pengetilleg
 til gaver eller lignende kan ikke tilbetales
 uden en generalforsamlings beslutning.

pt 6. Medlemmer der paa en eller anden måde
 indestatter sig lagets love, eller forsamling
 medarbejder lagets formaal og interesser
 eller paa anden bevislig måde, skaber
 mening og splid i laget, derfor uden
 grund (sykdom indstak) ikke bliver fra-
 de af laget bestående ^{indlæg} kasserer eller

underholdning, kan udskrives ved lagets
 beslutning.

pt 7. Alle aktive medlemmer af laget, har at
 fremmøde paa lagets møder, såfremt
 sygdom ikke er hindrende. Envidere bør
 ikke noget medlem la sig opta som
 medlem i et andet sanglag, der paa
 en eller anden måde vil medarbejde
 modvordende lagets interesser. Medlemmer
 der indtager at fremmøde paa lagets møder
 og tilskikkelser, grundet deltagelse i
 et andet sanglag, bliver at betragte efter
 pt. 6. -

pt 8. Skulde sanglaget bli opløst eller
 nedlagt, bliver lagets formaal at seaa
 værket i 3 aar. Til at varetage lagets
 formaal i denne tid vælges en komite
 paa 3 mand inden lagets miste.
 I tilfælde et nyt sammenslutning i Vinne
 og Nærby bliver skiftet inden næste tid,
 overtages formuigen av dette, som nævnes
 i indsam. Skulde et saadant lag ikke
 bli skiftet inden næste tid, har nævnte
 komite fuldmyndighed til at dele formuigen
 like mellem Vinne og Nærby til anvendelse
 for sangens og musikens fremme.

pt 9. Lagets love kan kun forandres paa aars-
 møde efter bekræftelse. Forslag til